

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. An matrimonium sit iuris naturæ: eiusque usus sit licitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

D E SACRAMENTO MATRIMONII.

CAPVT I.

De Matrimonio secundum se considerato, quatenus est officium natura.

DVBIVM I.

Quid sit Matrimonium?

¹
Origo nominis Matrimonij.

ORigo huius nominis ab Auctoribus varie deducitur, vt videre est apud Couar. in epitome 4. Decretal. p. 2. c. 1. in princ. Augustinus lib. 19. contra Faustū c. 26. deducit matrimoniū, ab eo quod mulier nubere debeat, vt mater fiat. Aulus Gellius lib. 18. cap. 6. Noctium Atticarum, à nomine matris statim obtinendo. Alij verò quod in liberorū procreatione maior matris, quàm patris ratio habeatur: nam mater est certior; vnde est lex recepta, *Parium sequi ventrem*. Alij denique matrimonium deducunt quasi *matris munium* vel *munimē*: quia ipsa primū infansem fouet & munit: pater autem adulto postea prouidet: à qua paterna prouisione dicitur *Parimonium*. Vocatur etiam Matrimonium *Nuptia*, quæ dicuntur à *nubendo*, id est, velado; quod puella antequam viro tradatur, debeat caput obnubere seu velare; vt habetur *Can. Nec illud*, 30. q. 5. ex Ambrosio, idque in signū pudoris. Sic Rebecca Gen. 25. viso Iſaaco operuit se pallio. Idem significat Apostolus 1. Corint. 11. vbi vult mulierem velare caput: quamuis hoc etiam fiat in signum obedientiæ respectu viri. His præmissis:

²
Definitio Matrimonij.

Respondeo & Dico: *Matrimonium est coniunctio maritalis viri & mulieris, perpetuam vitam consuetudinē retinens*. Ita definitur à Theologis, Canonistis, & Iurisperitis, vt videre est dist. 27. 4. Sententiarum. Et Capitulo *Illud*, de Presumptionibus, & lege 1. dig. de Ritu nuptiarum. Vbi

³
Explicatur Definitio.

Notandum est, In matrimonio esse tria. Primū est, consensus interior. Secundum est, contractus exterior. Tertium est, ipsum vinculum, quod ex contractu nascitur. Hoc loco *Matrimonium* nō accipitur pro contractu, sed pro vinculo quod nascitur ex contractu. Vnde dicitur, *Matrimonium est coniunctio*, id est, vinculum, & habitudo mutua inter virum & mulierē; quæ habitudo non est propriè relatio rationis, sed morale quiddā, sicut iura & obligationes quæ ex contractibus oriuntur. Consistit enim hæc coniunctio seu habitudo in duobus, scilicet in mutuo iure, & in mutua obligatione: nam maritus obligatus est vxori, ac proinde ipsa ius & potestatem habet in corpus mariti, (obligatio enim respicit ius seu potestatem in altero) & vicissim vxor obligata est viro, ac proinde vir in illam ius & potestatem habet.

Additur, *Maritalis*, id est, à qua alter dicitur *maritus*, altera *vxor*. Per quod excluduntur aliæ obligationes & coniunctiones, quæ possunt esse inter virum & feminā; vt est, *coniunctio socialis, fraterna,*

filiatis. Ordinatur autem coniunctio maritalis principaliter ad prolem suscipiendam & educandam, qui est primarius matrimonij finis. Aliæ coniunctiones ad alios fines referuntur.

Dicitur autem *Viri & Mulieris*, quia matrimonium est coniunctio *vnus viri, & vnus mulieris*. Vnde, si Patres antiqui habuerint plures vxores, plura haud dubiè erant matrimonia.

Perpetuam vitam consuetudinem retinens: hæc parte significatur obligatio ad perpetuū cōuiuendū, nisi ob aliquam iustam causam superuenientē contingat separari. Hic est secundarius matrimonij finis.

Clariùs sic definiti potest: *Matrimonium est vinculum insolubile, ex mutuo translationis corporum contractu inter virum & feminam, ad prolem suscipiendam & educandam, ortum.*

⁴
Clarior Matrimonij definitio.

DVBIVM II.

An Matrimonium sit iuris natura: eiusque usus sit licitus?

OLim quidam hæretici senserunt matrimonium esse illicitū: vt Saturninus apud Irenæum lib. 1. contra hæreses cap. 22. & Marcion apud Hieronymum lib. 1. contra Iouinianum, & Tatianus discipulus S. Iustini Martyris apud Irenæum l. 1. c. 30. Fuerunt etiam Adamiani, qui dicebant, si Adam non peccasset, non futurum fuisse matrimonium, vt refert Epiphanius hæresi 52. In eodem errore fuerunt quidam Apostolici apud S. Bernardum ferm. 68. in Cantica. Et Albigenfes apud D. Antoninum p. 4. tit. 11. c. 2. §. 5.

⁵
Hæretici impugnantes matrimonium.

Respondeo & Dico Primò: *Matrimonium est iuris natura*. Vt autem hæc propositio melius intelligatur: Notandum est, Dupliciter esse aliquid iuris naturæ. Primò, Quia ratio naturalis illud euidenter dicit: vt sunt prima principia legis naturæ, & conclusiones ex his euidenter deductæ: vt nemini iniuriam esse faciendam, non furandum, non mæchandū. Secundò, Dicitur aliquid esse iuris naturæ, quia ratio naturalis illud dicit; non tamen ita euidenter, sed potissimum apud sapientes. Et hoc modo matrimonium est legis naturæ; quia ratio naturalis dicit vt vir vnus cum vna muliere insolubili vinculo iungatur. Nunc

⁶
Matrimonium est iuris natura.

Probatur conclusio: Primò: Nam ratio naturalis dicit homini, vt mas & femina simul habitet, non solū ad suscipiendam prolem, sed etiam ad educandam & promouendam ad perfectū statū hominis: atqui ad hoc necessarium est vinculum matrimoniale: ergo &c. Secundò: Natura etiam inclinatur ad mutua obsequia quæ vir & femina inter se præstant: quædam enim sunt officia in familia, quæ tantū à feminis obeuntur, alia à maribus: ergo ratio naturalis dicit matrimonium. Tertio: Si non esset matrimonium, non esset certitudo liberorum, vnde sequeretur maxima confusio: nam nemo suas proles agnosceret; quò fieret, vt pater cum filia, mater cum filio contra ius naturæ concumberet: ergo &c.

⁷
Probatur tribus rationibus.

Ex quibus

Ex quibus recte inferitur fornicationem & concubinationem esse contra ius naturæ: quia impeditur præcipuus matrimonij finis, qui est, conueniens educatio prolis.

⁵ Vfus eius est licitus. Dico Secundò: Fide tenendum est licitum esse matrimonij usum. Sequitur ex priore cõclusionione.

Probatur contra prædictos hæreticos. Deus in statu innocentia creauit vtrumque sexum, ipsique benedixit, dicens: *Crescite & multiplicamini*: quod fieri nõ potest nisi per sexum usum. Dominus quoque nuptijs interfuit, suaq; præsentia & miraculo comprobauit. Præterea Apostolus 1. ad Tim. 5. v. 14. expressè dicit: *Volo iuniores nubere, filios procreare, domus curam habere*. Et 1. ad Cor. 7. v. 3. *Vxori vir debitum reddat, & vxor viro*. Denique, nisi vsus matrimonij licitus esset, mundus deberet perire, quia sine eius vsu conseruari nequit.

Et sæpè meritorius. Hinc sequitur etiam posse hunc usum esse meritorium, nempe si fiat, non causâ voluptatis, sed spiritali fine, scil. vt proles suscipiatur & ad Dei honorè educetur, vt coniugi debitum iustitia postulâte reddatur, vt à peccato auertatur, & similia.

⁶ Quæ immundities in copula carnali. Dices Primò: Copula carnalis in Scriptura censetur adferre immunditiem & conuinuationem, vt patet 1. Regum 21. v. 4. & 5. vbi petit Sacerdos Achimelech à Dauide: *si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus?* & Apocal. 14. v. 4. *Hi sunt qui cum mulieribus non sunt conuinuati*.

Respondeo: Immundities illa non est mentis, sed corporis; neque est peccatû, sed pœna peccati, consistens potissimum in rebellionem membrorum, & in motu concupiscentia coniuncto, quæ tamen ipsum actum non faciunt malum.

Dices Secundò: Canone Connubia 32. q. 2. dicitur, *in actu coniugali non adesse Spiritum S.* Quod confirmatur, quia Siricius Papa, episc. ad Himerium Terraconens. Episc. coniugatis applicat illa verba Apostoli, *Qui in carne sunt, Deo placere non possunt*.

Respondeo: Capitulum illud Connubia, non esse Canonem aliquem Ecclesie, sed sententiã quandam deceptã ex Origene, qui tantummodò vult dicere, Spiritum S. non adesse operi coniugali ad actum externũ efficiendum; hic enim fit sola virtute naturali: vult enim Origenes ostendere, non omnia Sanctorum opera à Spiritu S. proficisci, inter quæ sunt ea opera ad quæ natura per se sufficit. Hinc tamen non sequitur, quin Spiritus S. adsit in hoc opere, quatenus est actus iustitiæ, vel charitatis, vel religionis, vel alterius virtutis: voluntas enim non potest harum virtutum fines intendere sine auxilio Spiritus sancti, quamuis etiam tunc actus exterior propriè & immediatè nõ procedat à Spiritu sancto, sed à naturali virtute; nam solus actus interior est ex auxilio Spiritus sancti, exterior verò naturaliter sequitur, posito interiore, sine alio auxilio. Ad confirmationem: non loquitur ibi Pontifex de legitimo coniugio, sed de sacrilego, nempe sacerdotum & monachorum. Qui autem per talem coniunctionem *in carne sunt*, Deo placere non possunt.

⁷ Si fiat copula ob delectationem, &c. Petes: An actus ille sit licitus si fiat ob delectationem intra limites matrimonij. Item si fiat ad vitandam fornicationem vel pollutionem?

Respondeo: Si fiat præcisè ob delectationem, est peccatû veniale; quia non est actus rationi consentaneus. Homo autem tenetur secundum rectã rationem operari. Si autem fiat ad vitandam fornicationem, vel pollutionem, non est peccatum.

Quod colligitur ex Apostolo 1. ad Corint. 7. v. 5. vbi sic ait: *Iterum reuertimini in idipsum; ne teneat vos satanas propter incontinentiam vestra*. Et Confirmatur Primò: quia velle fugere peccatum per remedia licita, est licitum: atqui is qui vitur actû coniugali ne incidat in peccatû fornicationis vel pollutionis, vitur remedio licito ad vitandum peccatum: ergo. Confirmatur Secundò: quia matrimonium est etiam institutum in remedium concupiscentia: ergo licet eo vti ad concupiscentia medelam.

DVBIVM III.

Virum Matrimonium sit præceptum?

Respondeo Primò: Genere humano satis iam propagato, certum est matrimonij non esse præceptum. Est contra quosdam hæreticos, & maxime contra Lutherum, qui docuit *Matrimonij usum omnibus esse necessarium, non minus quam cibum & potum*: vnde sequitur omnibus esse præceptum.

Matrimonium non est præceptum lege positum.

Probatur: Quia neque lege positua præceptû est: verba enim illa, *Crescite & multiplicamini*, Gen. 1. & 9. quibus maxime aduersarij nituntur, si vim præcepti habent, non pertinent nisi ad illud tempus mundi nascentis, quando erat necessarium ad generis humani propagationem, vt omnes Catholici docent: alibi verò nullum est vestigium talis præcepti. Confirmatur: Quia in veteri Testameto multi seruarunt virginitatem; vt Melchisedech, Elias, Ieremias, Eliseus, filij Prophetarũ, Ioannes Baptista, B. Virgo, alijque multi, teste Ignatio ad Philadelphios, & Hieronymus episc. ad Eustochiũ, *De custodia Virginitatis*.

Abstrusa Caluini sententia.

Neque lege naturæ. Neque lege naturæ præceptû est. Primò: Quia iure naturæ nemo tenetur ad matrimonij, nisi vel quia id necessariũ propagationi humanae, vt initio mundi, quæ necessitas iam olim cessauit: vel quia id necessariũ est propriæ personæ; vt si quis continere non possit: sed neque hæc necessitas locum habet, quia certissimum est, & fide tenendum, hominem posse à Deo gratiam, quæ ad cõtinendum sit necessaria, impetrare. Secundò: Quia passim in nouo Testamento cõmendatur virginitas, & coniugij abstinentia, ad eamque hortatur Dominus Matth. 19. v. 11. *Non omnes capiunt verbũ hoc. Sunt Eunuchi &c. qui potest capere capiat*. Et Apost. 1. ad Corinth. 7. Item Apocal. 14. & alibi.

Abstrusa Caluini sententia.

Hinc patet, quàm absurda sit sententia Caluini, quam docet in Comment. c. 19. Matthæi, scilicet *Eos omnes diuino præcepto coniugij inire debere, nisi impij esse velint, quibus nõ est diuinitus reuelatum, quod donum continentia habeant*. Vide Maldonatum in illum locum.

Abstrusa Caluini sententia.

Vtrum autem in principio mundi fuerit datum præceptum coniugij, dubium est: multi enim Doctores affirmat ex illis verbis Gen. 1. & 9. *Crescite & multiplicamini*, quæ repetuntur cap. 9. idque vel singulis pro illo tempore, vel certè cætui humani generis.

Ne quidem in principio mundi fuit tale præceptum posituum.

Dico Secundò: Verius est, nullum vnquã latum præceptum posituum coniugij ineundi.

Probatur, Quia illis verbis, *Crescite & multiplicamini*, de quibus solis est difficultas, non significatur præceptum matrimonij, sed solũ benedictio, qua confertur insignis fecunditas ad generandum, vt docet Michaël Medina lib. 4. de Continentia, controuersia 2. Olearter, Vatablus, & Perrierus in hunc locum. Quod confirmatur.

FFF ij Confirma-